

MØDET DER FORANDRER

DEN 31. OKTOBER 2002

KONFIRMAND I ROSKILDE STIFT

Om undervisningsmaterialet

Mødet der forandrer

Forløbet er bygget op som sidste års konfirmandprojekt. Det består af en forberedelsesdel, hvor konfirmanderne introduceres til og arbejder selvstændigt med det fælles emne. Denne del gennemføres lokalt i de tilmeldte sogne.

Herefter følger et stort fælles-arrangement, hvor alle konfirmander samles i Roskilde - til gudstjeneste i Domkirken, fakkeltog gennem byen og show i Palægården. Dette arrangement finder sted d. 31. oktober 2002.

Den opsamlende afrunding af emnet foregår ligeledes decentralt; og vi vil også i år bede deltagerne om en evaluering af hele forløbet.

Mødet der forandrer tager udgangspunkt i Paulus. Det er især fortællingen om hans omvendelse, der stilles ind på. Men forandringen, omslaget, kan selvfølgelig kun ses i lyset af hvad der var før og hvad der fulgte efter denne skelsættende hændelse. Mødet der forandrede.

Materialet, som her forelægges, må derfor både se tilbage og navnlig pege videre frem, hen imod nogle hovedpunkter i Paulus' livshistorie, teologi og lære. Hos Paulus hænger livsfortælling, identitetsdannelse og tro - med deraf følgende praksis - sammen.

Materialets primære målgruppe er de præster og konfirmander, der deltager i årets konfirmand-tema-dag i Roskilde. Men forhåbentlig får flere lyst til at arbejde med, og videre med, materialet.

Emnet vil kunne indgå i skole-kirke-samarbejde, i studiekredse, m.v. - eventuelt med mindre tillempninger og perspektiveringer. Mulighederne vil være mange.

Det er hensigten, at der afsættes minimum fire dobbeltlektioner til forløbet. Heraf er det oplagt at bruge tre dobbeltlektioner forud for arrangementet i Roskilde, så konfirmanderne får forståelse for emnet. En dobbeltlektion må afsættes til afrunding, perspektivering og evaluering.

Evalueringer af sidste års konfirmandprojekt peger i forskellige retninger, hvad materiale angår. Mange har udtrykt glæde over det fyldige materiale og over

de mange ideer til undervisningen. Mens andre har efterlyst mere konkrete anvisninger på, hvordan materialet kunne bruges.

Tilbagemeldingerne afspejler altså klart, at vi tilrettelægger og udøver vort undervisningsarbejde forskelligt, at vi har forskellige ressourcer at trække på, og at vi har behov for forskellige redskaber til vor undervisning.

Arbejdsgruppen bag dette års materiale har forsøgt at tage højde for sidste års tilbagemeldinger, og har tilstræbt at lave et brugervenligt oplæg.

Materialet er ment som et inspirationsoplæg for præster, lærere og andre undervisere. Det vil være muligt for den enkelte præst at udvælge og plukke ud, hvad han/hun vil bruge i konfirmationsforberedelsen.

Det præciseres, at materialet ikke i sin helhed kan gennemgås på fire dobbeltlektioner.

Og den enkelte bruger må regne med at skulle tilpasse lærestof og ideer til sin egen form.

Paulus for konfirmander er ikke nødvendigvis nemt at indlede konfirmationsforberedelsen med.

Opgaven for underviseren vil derfor i høj grad være at tilpasse niveauet og konkretisere emnet for konfirmanderne.

"Uden praksis ingen kompetence", siger pædagogen Sten Larsen (DPU), og inspireret af denne formulering har vi indarbejdet en række konkrete opgaver i materialet.

Bagerst i hæftet findes en oversigt over litteratur og relevante materialer til emnet. Navnlig gør vi opmærksom på det helt aktuelle materiale "Paulus i konfirmationsforberedelsen..." af sognepræst Lars Nymark Heilesen, Hvilsager-Lime. Materialet rummer et væld af ideer, og er tilgængeligt via Århus Stiftscentrals hjemmeside. Vi opfordrer til, at man orienterer sig i og inddrager dette materiale i forbindelse med Paulus-projektet.

Nærværende materiale indeholder:

Indledende afsnit

Materiale til (minimum) fire dobbeltlektioner:

1. Epistelen skriver apostlen Paulus ...
2. Omvendelsen.
3. For livets skyld. **Mødet der forandrer.**
4. Opsamling, perspektivering og evaluering.

Litteratur og materialer.

Evalueringsark.

Lektionerne er bygget ensartet op. Til hver lektion er der en kort introducerende tekst, der sigter på at 'sætte i gang'.

Herefter følger perspektiverings-ideer og opgaver. Forslag til salmer og enkelte inspirationstekster er vedføjet nogle af lektionerne.

Det indledende afsnit er skrevet af biskop Jan Lindhardt.

For resten af materialet står fra Roskilde Stifts Religionspædagogiske Udvalg: Sognepræst Jes Nysten, Vindinge, og Provst Peter Fischer-Møller, Terslev, samt stiftets religionspædagogiske konsulent Hanne Toftager.

Disse har i fællesskab copyright til materialets tekst. Materialet udgives af Roskilde Stift og er produceret hos Fila Offset ApS, Karlslunde.

God fornøjelse!

PAULUS

Apostlen Paulus er centrum for dette års konfirmandarrangement i Roskilde Stift. Han er en helt central person i den kristne kirke. Han har ikke kendt Jesus, men alligevel kender vi måske Jesus og hans lære bedre gennem Paulus end gennem nogen anden. Paulus fortæller ikke om enkeltord af Jesus og begivenheder i hans liv, men sammenfatter det kristne budskab på en sådan måde, at det blev det grundlag, hvorpå kirken overlevede. Kirken fortæller os om Jesus, og det er derfor at vi stadig kender Jesus. Hvis ikke kirken havde været der til at forkynde og fortælle om troen på Jesus Kristus, så havde Jesus måske blot været et af de mange navne på jødiske oprørere, som i dag kun historikere og arkæologer kender.

Paulus var oprindelig en slags agent for de jødiske myndigheder, og hans opgave var at bekæmpe den nye kristne sekt. Da han er på vej til Damaskus for at pågribe kristne der, får han en forfærdelig oplevelse, hvor han bliver kastet til jorden, og Jesus viser sig og siger til ham "Saul, Saul, hvorfor forfølger du mig?" (Apostlenes gerninger kap. 9). Et voldsomt lys blænder ham og gør ham blind de næste tre dage. Saulus, som han hed før, er nu blevet omvendt. Derfor får han et nyt navn og kommer til at hedde Paulus. Fra nu af får hans liv en ny retning.

At blive omvendt betyder som ordet siger, at blive vendt om. Det er ikke noget man bestemmer selv. Vi kender mange omvendelsesberetninger og i dem alle er det ikke personen selv, der beslutter eller vælger at gå i en ny retning. Han eller hun bliver valgt, og der er ingen vej uden om. Man har set lyset (som Paulus så det i bogstavelig forstand) og er nødt til at vende om. Det handler også kun sjældent om at man gør det for sin egen skyld, for at blive klogere eller bedre, men man tages i tjeneste af en højere magt eller et større formål.

Hvordan kan man kort udtrykke hvad Paulus utrætteligt forkynder. I brevet til menigheden i Rom siger han "Den retfærdige skal leve af tro" (Romerbrevet 1,17). Det betyder, at vi skal indse, at vi ikke opnår

noget ved at gøre alle de gode gerninger som de ti bud og andre guddommelige love foreskriver. Vi vil aldrig have kræfter eller god vilje nok til at gøre det, vi skal. Men det behøver vi heller ikke, for Jesus har gjort det for os. Alt det vi skylder Gud, har Jesus indfriet og betalt for os.

Paulus bruger de begreber som folk dengang brugte. At være et godt menneske var det samme som at være retfærdig (egentlig: at færdes ret). Hvis man ikke er det, så bliver man en skyldner, dvs. man gør ikke det man burde. Så er det jo godt, at der kommer en anden og gør det for én.

På et kontor var der et skilt: "Din mor arbejder ikke her, så ryd selv op!". Paulus' påstand er, at her i verden arbejder Jesus, og derfor er der ryddet op. Det skal vi tro på. "Den retfærdige skal leve af tro". Glæde og overbeviste om at tingene er ordnet, skal vi ikke længere bekymre os om det.

Skal vi så blot sidde med hænderne i skødet? Tværtimod bør Jesu indsats smitte af på os og give os overskud og energi til at gå ud i verden og udbrede det gode budskab og gøre noget for andre. Paulus er fuld af formaninger og opfordringer til at leve et rigtigt og godt liv, og hermed mener han et liv for andre. Og grundlaget for det hele er, at Kristus er hans herre. Paulus bruger et stærkt billede herom, nemlig at det i virkeligheden ikke længere er ham der lever, men Kristus: "Jeg lever ikke mere selv, men Kristus lever i mig, og i mit liv her på jorden lever jeg i troen på Guds søn, der elskede mig og gav sig selv hen for mig". Det betyder ikke at han er en eller anden zombie eller alien, som man kan se i moderne amerikanske film. Men Paulus er simpelthen så optaget af det som Jesus har gjort for ham, at han føler sig så nært knyttet til ham, at de to næsten smelter sammen.

Det er også derpå Paulus begrunder sit håb om, at vi skal opstå fra de døde. "Men er vi døde med Kristus, tror vi, at vi også skal leve med ham. Og vi ved at Kristus er opstået fra de døde og ikke mere dør; døden er ikke mere herre over ham." Derfor er døden heller ikke herre over os længere.

Alt dette, og meget mere, kan vi læse i Paulus' breve,

som blev opbevaret og afskrevet i de kristne menigheder helt op til vor tid. De er en vigtig del af vor bibel, og derfor betyder han så meget for os.

Skal man beskrive den måde, hvorpå Paulus lærte, så var det "alt er tilladt, men ikke alt gavner". Han var brændende optaget af at forkynde evangeliet om troen på Jesus Kristus som skulle gøre alt nyt og skabe det nye liv. Alt andet måtte komme i anden række. Når vi er frelst gennem Kristus, så er i virkeligheden alt tilladt. Så er der intet, der kan skille os fra Kristus eller fra Gud selv, og alt vil ende godt. "For jeg er vis på at hverken død eller liv eller engle eller magter eller noget nuværende eller noget kommende eller kræfter eller noget i det høje eller i det dybe eller nogen anden skabning kan skille os fra Guds kærlighed i Kristus Jesus, vor herre." (Romerbrevet kap. 8).

Intet, absolut intet kan skille os fra Gud. Og når det er rigtigt, så er alt andet i virkeligheden småproblemer, som vi skal passe på ikke at blæse op. Alt er sådan set tilladt, vi er fri i alt hvad vi foretager os. Men hvis vi har næsten i tankerne, er det bestemt ikke alt der gavner. Vi kender Paulus godt gennem hans breve, hvor han roser og skælder ud, lovpriser og kritiserer, er stolt over hvem han er og samtidig ydmyg, fuld af energi men også syg og svag, overtaler med store ord og argumenterer nøgternt. Selv siger han, at han har været som en jøde for jøder og som en græker for grækere. Kort sagt har han søgt at komme i kontakt med alle, fordi budskabet kom før alt andet; alle midler gjaldt i kampen for at vinde folk over på sin side.

Han skriver mod slutningen af sit liv et brev til en gammel ven og medarbejder, Filemon. Han har en slave, som er flygtet og som har taget tilflugt hos Paulus. Paulus sender slaven tilbage til venen, og beder om at han vil give slaven fri. Filemon har naturligvis ret til at beholde slaven og også straffe ham for hans flugt. Det er tilladt, men er det også gavnligt? Skulle han ikke hellere give ham fri i kærlighedens navn?

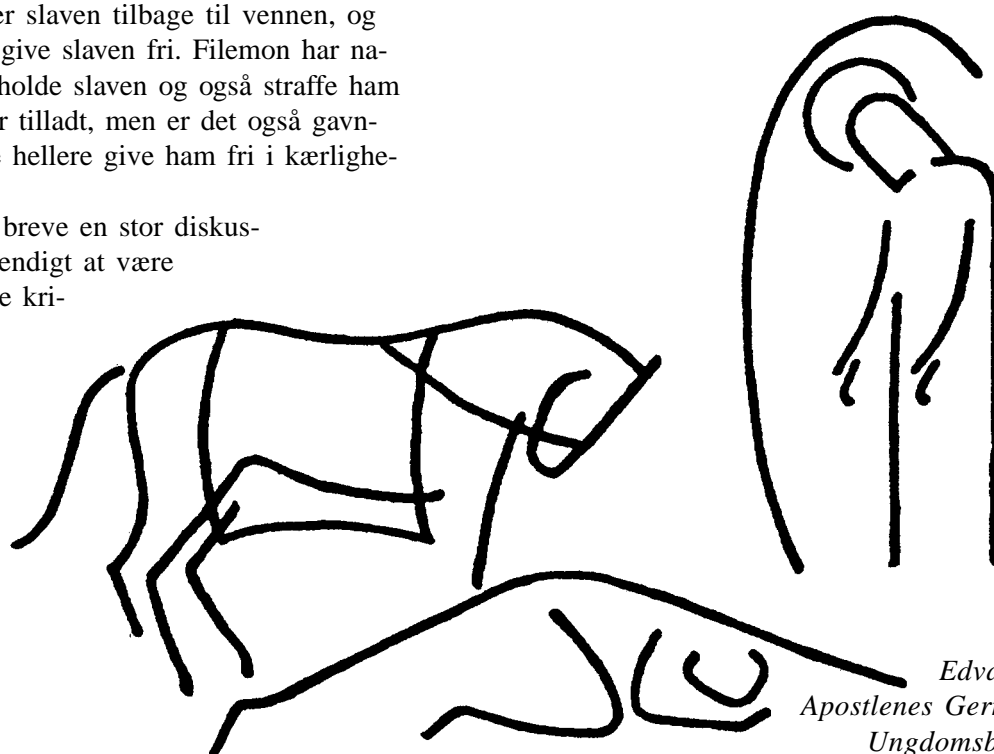
Paulus fører i andre breve en stor diskussion om det er nødvendigt at være omskåren for at blive kristen. Han er oppe at skændes med apostlen Peter, som ikke vil spise sammen med dem der ikke er omskårne. Alt er tilladt, men det er sandelig ikke alt der gavner. Hvis man siger, at der er betingelser for

at blive kristen, betyder Kristus så overhovedet noget? I "Kristus Jesus gør det hverken fra eller til, om man er omskåret eller ej, men det gør tro, virksom i kærlighed" (Galaterbrevet kap. 5,6).

I menigheden i Korinth er der mange der mener, at det ikke er tilladt at spise noget bestemt kød, som er indviet til fremmede guder, som det var skik ved slagtingen. Svarende til at i dag bliver alle danske kyllinger slagtet i Allahs navn. Paulus afviser at kødet tager skade af at blive indviet til andre guder. Disse er jo kun illusioner, som hedninger tror på, og man behøver ikke at tage dem alvorligt. Men måske skulle vi på trods af denne viden alligevel ikke spise kød, der er slagtet i andre guders navn. Der kan jo være folk, der nok er kommet til at tro på Kristus, men som kommer i tvivl, hvis man siger at de gerne må spise kød, der er slagtet i andre guders navn. Så vil de måske spørge: Er vi så i virkeligheden kristne?

Sådan siger Paulus mange ting og alt sammen for at skaffe plads for evangeliet. Der er ikke noget som helst, der må stå i vejen for det. I Korinth er der nogle kvinder der taler meget højt og længe. Så skriver Paulus til Korinth, at kvinderne skal tie i forsamlingen, for ikke at splitte menigheden. Nogle bruger den dag i dag hans ord til at afvise kvindelige præster. Det er sikkert helt misforstået. Paulus havde intet mod kvinder. Mænd og kvinder er lige, træl og fri ligeså. At der kan være forskel i ydre status betyder ikke, at nogen er mere værd end andre. Overfor Gud er vi alle lige. Sådan må det være, når det er kærligheden der er fortegn for det hele. Der er "tro, håb og kærlighed, disse tre. Men størst af dem er kærligheden" (1. Korintherbrev 13,13).

Jan Lindhardt

Edvard Jensen:
Apostlenes Gerninger, 9,4.
Ungdomsbyens Kirke

Epistelen skriver apostlen Paulus ...

I *Det ny Testamente illustreret med værker fra kunstens historie* er aftrykt Rembrandts billede "Apostlen Paulus i fængsel" (s. 374).

Paulus er her malet som en ældre mand, tænksomt siddende på sin seng. Sværd og bælte er placeret ved hans side (!) - og der ligger en stor lukket bog på sengen. En anden bog ligger opslået på apostlens skød. Han synes klar til at skrive i bogen med den pen, hans venstre hånd fatter om. Højre hånds fingre holdes halvt sammenlukkede om hagen og dækker halvt den underste del af ansigtet. Paulus ser tænksomt frem for sig, og synes at overveje, hvorledes han bedst kan formulere og formidle sit anliggende. Det, der ligger ham på hjerte.

Fængselscellen er mørk, men over Paulus' skikkelse er der lys. Et andet og stærkere lys end det, fængsels-gitteret lader slippe ind i cellen.

Paulus er ved at nå sin vejs ende. Men der er noget, som det er ham livsvigtigt først at aflægge vidnesbyrd om.

Indfaldsvinklen til Paulus er i denne første lektion hans rejsevirksomhed og identitet.

Har Paulus levet? spørger konfirmanderne. Ja, hans breve er bevis på hans historicitet.

Igennem brevene og Apostlenes Gerninger får vi et indblik i det, der er hans ærinde, men også en skitse til hans biografi. Virksomhed og livsfortælling er hos Paulus vævet uadskilleligt sammen.

Rembrandt: Apostlen Paulus i fængsel

Det er bl.a. dette materiales og forløbs hensigt at give konfirmanderne en fornemmelse af den sammenhæng der er mellem Saulus og Paulus, mellem liv og lære, omsat i praksis. Og at give dem en forståelse for, at liv og adfærd, tro og praksis, må høre sammen, også når det gælder dem selv.

Perspektivering til samtidens rejse-adfærd:

Paulus' rejsevirkosomhed er imponerende.

Især efter datidens målestok. Tiden var ikke til turist- og charterrejser, dannelses-rejser (skolerejser & sabbatår), ekskursioner, opdagelsesrejser, eksotiske safari'er, m.m. Tværtimod.

Med mindre man som soldat i den romerske hær, blev beordret til militærtjeneste i en fjerntliggende romersk koloni i et grænseland ved jordens ende (Romerriget disponerede over en 'professionel hær' og soldaterne gjorde tjeneste i 20 år, før de som veteraner havde tilladelse til at slå sig ned på det mindre jordlod, som var lønnen) – eller man som uheldig krigsfange blev sendt ud som slave på galejskibene, eller endnu elendigere, blev sendt ned i de attiske sølvminers helvede – så forblev og levede man dér, hvor man var kommet til verden.

(Også branchemæssigt forbliver man i øvrigt indenfor miljøet og ernærer sig ved sine fædres erhverv - som det ses i Indien og andre steder den dag i dag. Der er altså i regelen også lukket for social mobilitet. Paulus havde lært som teltmager (ApG. 18,3) og ernærede sig som sådan, hvor han kom frem (2 Kor 11,9)).

Øikumene-kulturen har mange lighedspunkter med vor tids globalisering og internationalisering, - f.eks. et fælles sprog, en fælles møntfod, fælles hær, fælles marked, koordinering mellem en centralmagt (herskeren i Rom/kejseren) og decentral styring af nærlokale forhold, for blot at nævne enkelte forhold.

En af de tydelige forskelle på vor tid og Paulus' tidsalder er den manglende mobilitet, der kan iagttages. Denne forskel kunne bl.a. hænge sammen med en anden teknologisk udvikling, fraværet af likvid rejsekapital, slægtens lokale jordbundethed og tilknytning for de frie borgeres vedkommende; manglen på frihed, personlighed og bevægelighed for proletarietets og slavers vedkommende.

Man rejste ikke som vi kender til det. Og generelt afskyede man at rejse. Især undgik de gamle romere sejlads – jf. feltherren og triumviren Pompejus Magnus' berømte vending "At sejle er nødvendigt, at leve er ikke nødvendigt"! Plutarch refererer Pompejus for at have sagt disse ord, da han trods en voldsom storm ville fragte nødvendige kornforsyninger til Rom. Og om Cato Major fortæller samme Plutarch, at en af de

tre ting han angrede, var, at han engang "havde sejlet en strækning han kunne have tilbagelagt til fods". Også Paulus har måske haft en aversion imod at sejle, jf. ApG kap. 20,3.

Udover krigsfolket var velhavere den eneste befolkningsskategori, der rejste. De flyttede på landet - til havet eller op i de køligere bjergegne - når den varme årstid kom, og heden i byen blev uudholdelig. Ellers rejste man ikke frivilligt og på eget initiativ for at se sig om i den kendte og ukendte verden, for at indsamle nye indtryk, dygtiggøre og danne sig, som vi kender til det i dag.

Man rejste kun, drevet og tvunget af noget andet, der var større end én selv - som f.eks. i lydighed overfor fællesskabet og staten, res publica, (militærtjeneste) eller andre højere magter.

Perspektivering til bibelske og traditionshistoriske eksempler.

Fra Bibelens verden er Abraham (Gen kap. 12); Moses (Exodus kap. 3); og Peter & Andreas; Jacob & Johannes (Markus kap. 1,16 ff. med parr.) samt i vor sammenhæng Saulus (ApG. kap. 9) eksempler på mennesker, der bryder op fra det kendte og giver sig Gud i vold, bliver Guds redskaber.

Traditionen supplerer med beretninger om martyrer og helgener (Se f.eks. i *Legenda Aurea: The Golden Legend*, I-III, ed. by Fr. S. Ellis, London 1892).

Paulus efterkom et guddommeligt krav. Også hans rejsevirkosomhed er ham pålagt udefra. Det afsløres bl.a. i den utrættelighed, hvormed han konstant driver det videre, i Vejens tjeneste (ApG. kap. 19,9). Han bruger 'apostlenes heste' og kommer vidt omkring, trods sine fysiske skavanker (II Kor 12,7 ff.; Gal. 4,13).

Afslappende eller morsomme er hans rejser bestemt ikke. Afsættet heller ikke.

Det hele starter - in medias res, midt i en tilsyneladende blændende karriere - ved Damaskus med blindelsen. Det er en 'nedtur' af dimensioner, hvor Paulus er som død. Han hverken spiser eller drikker, og han må som lidende tage imod hjælp fra Ananias. Ananias, der tidligere ville være potentielt offer for hans forfølgelse. Rollerne byttes helt om.

Det forsætter med attentatplaner, natlig flugt, hvor han hejses ned i en kurv og smugles forbi byporten (ApG. kap.9). Senere følger kamp mod vilde dyr (I Kor.15,32) og konflikter med mennesker og myndigheder, skibbrud (ApG. kap. 27), forvaring og fængselsophold (ApG. kap. 22 ff.) – og ifl. traditionen til sidst døden for sværdet under den neronianske forfølgelse i 64 i Rom.

Opgaver:

1. Betragt sammen med konfirmanderne

Rembrandts billede. Billedsamtale om 'Paulus i fængslet'.

2. Følg med Paulus.

Følg derfra sporet tilbage via missionsrejserne til Damaskus - oplevelsen, som behandles i afsnit 2.

Udlever til konfirmanderne et kort over Middelhavsområdet og indtegn på kortet Paulus' rejser eller de byer og områder, han besøger og grundlægger menigheder i.

Evt. kan man 'udfylde' kortet med billeder af bygninger, huse, templer, m.v., som de kan have set ud på Paulus' tid. (Find egnede billeder i turistbrochurer, eller hent billeder fra nettet).

Apostlenes Gerninger kap. 9 med tilbageblik til Saulus farisæiske fortid (jf. ApG. kap. 7,54 ff.; I Kor 15,9) kan gennemgås her eller i forbindelse med lektion II.

3. På Paulus-jagt. I kirken og/eller på nettet.

Paulus' rejseberetning er en spændende historie at forfølge. Men også i kirken er der mange gode historier at lytte til: evangeliet og bibelhistorien,

kirkehistorien, historier om kirkeinventar osv. osv. Måske er der i kirken også figurer eller billeder af nogle apostle.

A. Findes der et billede - portræt, udskæring, relief, e.l. af Paulus i jeres kirke? Så er det naturligvis oplagt at betragte og samtale om akkurat den gengivelse af Paulus, I selv har, samt at sætte billedet i forhold til hans livshistorie og -værk.

Hvad er det for en Paulus, der er gengivet? Og hvordan kommer det til udtryk, at det er Paulus? Find realia om billedet og fortæl gerne konfirmanderne konkret om dets historie (herunder materialer og farver, alder, kunstner, proveniens - hvordan er billedet havnet her? Placeringen i kirken - har den altid været den samme, og hvorfor akkurat dér - eller er der flyttet rundt på Paulus? Hvad fortæller placeringen om Paulus' indflydelse og betydning?

Lad herefter konfirmanderne - f.eks. i grupper eller parvist - fortælle og nedskrive Paulus-billedets historie. Her kan realia-oplysningerne inddrages. Konfirmanderne kan vælge mellem at fortælle historien om Paulus-billedet, udefra, eller fortælle Paulus-billedets historie, indefra, fra Paulus egen synsvinkel. Hvordan er det at være Paulus her i

Introduktion til Paulus-spillene i "Alle mine kilder ...":

"Paulus 1" (Paulus' virksomhed) er et brætspil, der foregår efter princippet: man slår med en terning og flytter sin brik efter hvad terningens øjne viser.

Spillebræt/-plade er et kort over Middelhavsområdet, formålet er at komme hele vejen rundt og undervejs samle "penge" ind til menigheden i Jerusalem. Spillerne gør ophold/forsinkes undervejs, kan springe frem eller blive sendt tilbage.

Spillet foregår på flere spilleplader samtidig med grupper på fire til fem spillere på hver, og man konkurrerer mellem grupperne/pladerne om at samle flest "penge" ind. Spillet kan altså spilles af konfirmandhold af varierende størrelse.

Rejsen er ikke en nøjagtig gengivelse af én af Paulus' missionsrejser, men man kommer, ved at stoppe op undervejs på spillepladen, til at læse sig igennem en del af Apostlenes Gerninger og udvalgte steder i brevlitteraturen.

Spillet kan spilles på ca. 45 minutter.

"Paulus 2" (Paulus og mission) er en form for enkelt rollespil, en samtale i to dele der foregår udfra Paulus-stof, der gives som stikord og Bibelhenvisninger på små kort, der deles ud til konfirmanderne under anden del. To undervisere har rollerne som hhv. Paulus og Ananias, konfirmanderne "er" dels sig selv og følger Paulus' liv og rejse på udleverede landkort, indsætter steder, evt. begivenheder, men deltager også aktivt som Ananias' familie, borgere i Damaskus, mennesker Paulus møder, mens "Paulus" og "Ananias" fortæller.

I "Alle mine kilder" findes udførlig instruktion til begge måder at gennemgå Paulusstoffet på. Spilleplader og rollekort kan printes ud fra den medfølgende cd-rom.

kirken? Hvad ser og hører Paulus i menigheden? Biografisk jæg-form eller interview-formen kan bruges.

Det kan indgå i opgaven, at konfirmanderne tegner skitser af Paulus-billedet - det vil både støtte deres iagttagelsesevne og skærpe deres sans for nuancer.

- B.** Skildringer fra Paulus livshistorie er i øvrigt ikke særlig talrige i den kirkelige kunst. I katolsk sammenhæng blev omvendelsesmotivet knyttet tæt sammen med modreformationen i 15-1600-tallet, hvor Paulus blev det lysende eksempel på en, der omvendte sig til den rette tro. I protestantisk sammenhæng, hvor Paulus' betydning var større, var man til gengæld mindre billedorienteret! Hvor mange billeder - relieffer, figurer, portrætter, kalkmalerier m.v. - af Paulus findes mon sammenlagt i Roskilde Stifts kirker? I opfordres hermed til at indsende et tydeligt (helst digitalt) billede af Paulus-fremstillinger fra jeres kirke til Roskilde Stift. att. medieudvalget/RSRU: fila@hartig.dk. Vi vil gerne lave et stort collagebillede af Paulus-fremstillinger i stiftets kirker.
- C.** Eller gå på Paulus-jagt på nettet: Har man ikke et billede af Paulus i kirken, kan man f.eks. bruge kalkmaleribasen, www.kalkmalerier.dk, alfabetisk indeks, under søgeord: Paulus. Videre kan man orientere sig via billedsøgemaskiner. (En fortegnelse over søgemaskiner kan findes i Palle Johansen: De virtuelle medier, kap.6. i 'Alle mine kilder...' (Konfirmandens mappe).

Se også Paulus-fremstillinger på: www.roskilde.stift.dk/paulus

Opsporer I selv gode billeder af Paulus, som ikke er nævnt her, så orienter gerne kolleger, der arbejder med samme materiale, om det. Det kan ske ved at indsende billeder og oplysninger til den hjemmeside, der etableres og fungerer i den periode, forløbet gennemføres.

Hjemmesidens adresse: www.roskilde.stift.dk/paulus. Materiale til hjemmesiden bedes sendt til medlem af medieudvalget Lars Hartig, Hovedgaden 9, 2690 Karlslunde, e-mail fila@hartig.dk.

4. Paulus spil.

Der findes forskellige spil om personen Paulus – hans fortid, omvendelsen og missionsrejserne. De kan inddrages i forbindelse med denne eller de følgende lektioner.

Her kan nævnes:

Sognepræst Anne Bredsdorff m.fl. har udviklet flere Paulus-spil, hvoraf to er præsenteret i "Alternative forløb" kap. 8 i: Alle mine kilder Konkret kan spillet printes ud fra den cd-rom, der er indlagt i underviserens mappe i samme materiale. Emnet for spillene er „Paulus' virksomhed“ (Paulus 1) og „Paulus og mission“ (Paulus 2). Har man ikke selv dette materiale, vil man kunne orientere sig i det på f.eks. Amtscenret for Undervisning, Roskilde, Roskilde Stifts religionspædagogiske materialesamling, og tilsvarende pædagogiske centre.

Vi har bedt Anne Bredsdorff om en kort præsentation af spillene (se side 8).

Sognepræst Lars Nymark Heilesen fremsætter supplerende ideer til ovennævnte spil i sit instruktive bidrag om "Paulus i konfirmationsforberedelsen", der kan hentes via Århus Stiftscentrals hjemmeside, www.aarhus-stiftscentral.dk

Og endelig henvises til det i Tyskland udviklede digitale Paulus-spil "... i hælene på Paulus..." på www.aalborg.stift.dk/spil/paulus/index.html

Opmærksomheden henledes endelig på Anette Töniges-Harms: Spielesammlung zur Bibel. 12 Spiele kreuz und quer durch die Bibel. Donauwörth 2002, (ISBN 3-403-03591-3). I dette værks 3. kapitel, ss. 84-92 findes spillet Lotto: Das Leben des Paulus. Publikationen indgår i studiesamlingen på Folkekirkens Pædagogiske Institut, Løgumkloster.

5. Epistelen til konfirmanderne i Roskilde Stift.

På Rembrandts billede sidder Paulus i fængslet med pennen i hånden. Måske skal han til at skrive et brev, der ikke er med i NT - nemlig et brev stilet til konfirmanderne i Roskilde stift, anno 2002. I brevet bringer han konfirmanderne det budskab, der er så vigtigt. Det han sætter livet ind på at formidle. Det de skal huske. Hvad kan det være?

Lad konfirmanderne skrive brevet, f.eks. på 'gam-melt', håndlavet papir, eller måske i opdateret elektronisk version, og afsendt som e-mail?

Salmeforslag til lektion I:

DDS 604:

Brorson: Den ypperligste vej.

DDS 338:

Grundtvig: Der er en vej, som verden ikke kender.

Omvendelsen

Paulus' oplevelse på vej til Damaskus er vendepunktet i hans liv og bliver også afgørende for kristendommens videre historie: forfølgeren bliver apostel og missionær.

Begivenheden bliver beskrevet i Apostlenes Gerninger (ApG. kap. 9) og Paulus selv omtaler flere steder i sine breve oplevelsens altafgørende betydning (1 Kor kap.15).

Man bør have følgende for øje i en beskæftigelse med denne begivenhed:

- 1) Det er mødet, der forvandler Paulus.
- 2) Paulus "opstår" til nyt liv.
- 3) Dåbens betydning.
- 4) Paulus får et nyt syn.

ad 1) Paulus har aldrig personligt mødt Jesus. Han har kun hørt om ham. Paulus er før dette møde opsat på at nedkæmpe de tåbelige og blasfemiske tilhængere og deres fortællinger om denne Jesus. I det personlige møde med Kristus falder al modstand væk; for dér står han - opstanden og lyslevende - foran ham på vejen til Damaskus. Så de kristne har ret, selvom det er både forargeligt og imod al sund fornuft. For nu har Paulus selv erfaret, at Jesus lever.

Perspektiv: Her kan drages en parallel til Jobs bog: "Jeg havde hørt rygter om dig, men nu har jeg set dig med egne øjne" (Jobs Bog 42,5).

ad 2) Vi hører at Paulus umiddelbart efter dette møde bliver slået med blindhed. Den varer nøjagtig tre dage, hvorefter han får synet tilbage og bliver døbt. Heri ligger naturligvis tanken om "fællesskab med Kristus": de tre "blinde" dage er fællesskab med Kristus i døden, og på tredje dagen "står han op" med Kristus til nyt liv.

Perspektiv: Parallelhistorier om blinde, der er seende, og seende, der er blinde, (Joh.9; Lukas kap. 18,35-42 med parr.).

Desuden kan man henvise til karakteristikken af farisæerne, som "blinde vejledere, for de blinde" (Matt. 15,14 og 23,16 ff.); jf. også Forklarelsen på bjerget, hvor disciplene bliver 'blindet' i den forstand, at de

overvældes af søvn og ser på en anden måde. Faderen ser i det skjulte - og tilsvarende er det ikke det ydre øje, der umiddelbart ser Jesus som Kristus, men det er troens øje, det indre øje (Matt. 17.1 ff.11).

Videre kan man henvise til Odin, der blinder sig selv for at få visdom.

Også Knud Rasmussen fortæller, hvorledes en shaman, kaldet "den blinde", farer ned til sødyrenes mor på bunden af havet. Konkret for at rense hende og filtrere en kritisk situation op. Han er kun i stand til at gennemføre sin rejse, fordi han kan se, hvad ingen andre kan se (K. Rasmusen: Myter og Sagn fra Grønland I-III, 1921-25, vol. I side 95-99).

Man kan også henvise til mystikken - jf. myein, "at se med lukkede øjne" - som en dimension, hvor det ikke er det ydre, men den indre **indsigt** - der er afgørende.

ad 3) I mødet med den opstandne oplever Paulus ikke en fordømmelse på trods af, at han direkte har foragtet og bekæmpet alt, hvad der var knyttet til Jesus indtil dette øjeblik.

Hævn og dom ville have været forståeligt. Men selvom Paulus gennemskues og irretesættes, så optages han i et fællesskab med den opstandne (og kristne brødre og søstre).

Perspektiv: Man kan her udfolde retfærdiggørelses-tanken nærmere. Den skyldige bliver frikendt. Men hvem tager skylden, når nåde går for ret? (Se hertil også lektion III).

Derfor bliver Paulus' efterfølgende dåb også et afgørende tegn: Her "gennemspilles" fællesskabet med den døde og opstandne frelser.

Perspektiv og salmeforslag: Hans Anker Jørgensens salme "Sov du lille".

Jf. også sidste års konfirmand-materiale „Reformationsdagen d. 31. okt. 2001“, s. 19, hvor Luthers dåbsritual er skrevet ind.

Supplerende kan henvises til Anne-Lise Søndergaards afsnit om dåb og nadver i „Alle mine kilder...“ (Kap. 12).

ad 4) Mødet forandrer ikke blot Paulus' liv, men giver ham også et nyt syn på kristendommen. Det han selv erfarede i mødet med den opstandne, bliver et billede på ethvert menneskes møde med den opstandne: Man konfronteres med sine fejl og sin uformåenhed - sin syndighed, men man forstødes ikke. Man tilgives og bliver fuldgyltig del af det kristne fællesskab, selvom man fortsat kæmper med sin syndighed. Dette indebærer også, at mennesker indbyrdes nu kan se på hinanden med nye øjne - som Kristus ser på os, sådan må vi se på hinanden (jf. Fil. 2).

Perspektiv: Om blikket, om dåbens spejl, næstekærlighed.

Øjnene er vores vigtigste "udtryk", de afspejler vort virkelige jeg. De er "sjælens spejl", sagde de gamle, og det kommer fx tydeligt til udtryk i den byzantinske kunst, hvor mennesket er afbilledet indhyllet i en kjortel, så kun ansigtet er synligt. Og øjnene er her påfaldende store og klare for at påpege dette. Vort blik afslører os. Skal vi skjule noget for et andet menneske, så undgår vi direkte øjenkontakt, vi kigger væk, vort blik flakker. Den åbne og direkte øjenkontakt er den mest intime og sårbare kontakt mennesker

imellem. Vi er så afhængige af andres blik, fordi dette blik kan kaste os ned i et mørkt hul, eller hæve os til himmelske højder.

Sådan også i forhold til Gud. Siden syndefaldet har mennesket ikke kunnet se Gud i øjnene. Jf. Moses i klippespalten (Exodus kap.3).

Vi har vendt Gud ryggen (Adam i paradiset's have). Vores syndighed er udtrykt i denne frygt for øjenkontakt. Vi lever bortvendt fra Gud (indkroget i os selv), vi har kun blik for os selv.

Men Gud holder øje med os. Et vagtsomt og bestemt blik, ikke et fordømmende blik ("det spejdende øje"), men et bekymret og et medlidende blik.

I Jesu dåb får vi mulighed for at forstå betydningen af dette blik "i dig har jeg velbehag".

I dåbens vandspejl har vi lov at se os selv og hinanden på denne nye måde.

Gennem hele den fælles historie som vi har med Gud, er det Gud, der for alvor handler og griber ind. Derfor er også velsignelsen et symbolsk udtryk for, at Gud i lyset af dåben tager mennesket og vender det imod sig - og ser på det ansigt til ansigt. Nu kan mennesket se Gud i øjnene. Fordi Gud vil det. Jf. I Kor 13, 12 ff. samt den aronitiske velsignelse).

Opgaver:

Opgaver der bl.a. inddrager fortælling og samtale:

Bilag til inspiration: Beduinfortællingen samt tekst om identitet og salmer (se side 15 ff.).

1. Fortælling: Parvis skal konfirmanderne fortælle hinanden om et møde med et andet menneske, der har været/var/er noget usædvanligt, og hvor mødet med denne person gjorde en forskel.

2. Herefter samtale om Paulus' selvforståelse, der brast og omvendelsen - hvordan bliver Saulus fra Tarsus til Paulus?

Hvordan var han før - og efter - oplevelsen ved Damaskus? Prøv sammen med konfirmanderne at lave en skitse til en Saulus/Paulus - karakteristik med ligheder og forskelle.

Inddrag f.eks. dramapædagogisk arbejde, se hertil introduktion til denne arbejdsform i Hanne Davidsen: "Forandringens mulighed".

3. Paulus er særdeles flittig som skribent.

- Hvad mon Paulus skriver i sin dagbog om Damaskus-oplevelsen?
- Hvad forklarer han til sine farisæiske meningsfæller i Jerusalem?

- Hvordan formulerer han siden hen et (takke- og opfølgings) brev til Ananias og de øvrige disciple i Damaskus, som helbredte ham og hjalp ham på flugt?

Konfirmanderne vælger - evt. som hjemmeopgave - om de vil skrive dagbogsnotatet eller et af brevene. Deres bidrag kan hænges op på tavlen i konfirmandstuen i den periode, Paulus-forløbet strækker sig over.

4. Samtale om identitet:

Hvad er et menneske? - vælger vi selv hvem vi vil være eller bliver vi valgt?

(Underviseren kan hente inspiration i bilagene, der er på side 15-18, samt i K-materialets lektion om dåben, lektion 11).

Fortælling: Lad konfirmanderne parvist eller i mindre grupper fortælle hinanden en væsentlig biografisk historie. F.eks. historien om hvorfor de har fået det navn, de nu bærer? Hvilken historie gemmer sig i de konfirmanderne (oprindelse, betydning, osv.)?

Der kan senere arbejdes videre med f.eks. slægtens historie (besøg de gamle i familien, og få dem til at fortælle familiehistorier).

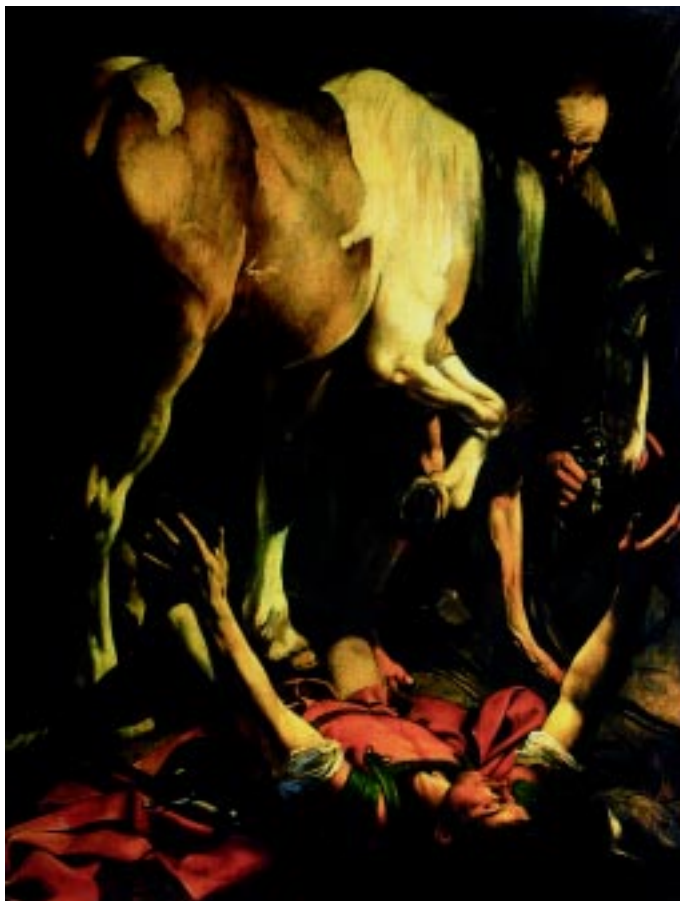
Opgaver, der inddrager billedanalyse og billedfremstilling:

Billedmateriale til afsnittet:

- Caravaggio: Paulus' omvendelse (1600-1601).
- Træsnit fra Catalogus Sanctorum (Venezia 1506).
- Joachim Skovgaard: "Saul, Saul, hvi forfølger du mig ...?".
- Edvard Jensen: billede af Damaskus – oplevelsen i Ungdomsbyens Kirke, SPF, Rødovre.
- Brueghel : Conversion of Sct.Paul (1567).

1. Billedsamtale om Caravaggios billede Paulus' omvendelse.

- Hvad ser du/I på billedet?
- Beskriv personernes kropssprog.
- Er der bevægelse / stilstand i billedet ?
- Hvilke farver er der anvendt i billedet, og hvordan virker farvebrugen?
- Synsvinkel: Er der anvendt normalperspektiv, fugle- eller frøperspektiv? - hvorfor mon?
- Udvalg en af figurerne på billedet. Forestil dig, at du er i dennes situation, og fortæl beretningen om, hvad der er sket. Evt. kan man benytte metoden 'den varme stol' – hvor én af konfirmanderne f.eks. er Saulus i rolle. De andre konfirmander spørger ind til, hvad der er hændt, og hvad Saulus nu vil stille op.
- Fortsæt med de andre skikkelser på billedet.

Caravaggio: *Conversione de san Paulo* (1600-1601)

Præsten fortæller efterfølgende beretningen om, hvad der ifølge NT faktisk skete.

Sammenhold ApG. kap. 9 med billedmaterialet.

Stil spørgsmål: F.eks.: Hvad vælger Caravaggio at fokusere på fra historien i NT ? Hvorfor mon ? Hvor kommer hesten fra ? osv.

Inspiration til billedsamtale kan man finde i Ole Villadsen: "Billedanalyse" kap. 7 i: Alle mine kilder..., RPF 2001, eller mere udførligt i Jane Kristensen og Jørgen Riber Christensen: Billedtid 1 og 2.

2. Sammenlign herefter Caravaggios billede med det gamle træsnit fra helgenkataloget og med Joachim Skovgaards illustration af ApG. 9.4, samt Edvard Jensens skildring af samme begivenhed.

Find ligheder og forskelle mellem billederne, bl.a.:

- hvor mange figurer ses på billederne?
- hvem er de?
- kan man iagttage nogen gensidig påvirkning mellem kunstnerne? – hvis ja, på hvilke felter?
- hvor er der forskelle i billedkompositionerne?
- hvilken betydning ligger der i forskellene?

3. Evt. kan man udlevere kopierede ark med **træsnitter, Joachim Skovgaards og Edvard Jensens** motiver og bede konfirmanderne om at farvesætte/farvelægge billederne. Herefter fælles drøftelse af, hvorledes de enkelte farver kan stemningsfylde et motiv på forskellig måde.

4. Sammenlign til sidst Caravaggios katolske billede med billedet af Brueghel (s.14).

Kommentar til Brueghels billede. Brueghel, der så vidt vides er protestant, malede billedet i 1567 – det år, de spanske tropper, under ledelse af den katolske hærfører Alba drog op mod Nederlandene. Lisbeth Smedegaard Andersen påpeger til Brueghels billede det bemærkelsesværdige, at helgenen netop ikke er fremstillet som en særlig person, men som én blandt mange. Paulus er derfor nok anbragt midt i billedet, men ikke fremhævet på bekostning af andre personer. Snarere er det deres opmærksomhed på episoden, der får os andre til at se i rette retning.

Træsnit fra *Catalogus Sanctorum*, Venezia 1506

Saut! Saul! hvi forfølger du mig? ... hvo er din Herre? ... jeg er Jesus den du forfølger, det vil blive dig hårdt at stampe imod Brædden.

Apostlenes Gerninger 9. 4

J. Skovgaard: Bibelske billeder.

5. Konfirmanderne fremstiller selv et Paulus-billede.

Der fremstilles enten et Saulus-/Paulus-portræt eller en gengivelse af Damaskus-oplevelsen.

1. Mosaik-billede:

Materialer: Lad konfirmanderne medbringe gammelt - gerne skåret - porcelæn. Desuden skal der bruges lim samt (gips-)plade til baggrund og opklæbning.

Porcelænet knuses og skal nu som mosaik-brikker sammensættes og indgå i en ny sammenhæng: et Paulus-portræt.

Det er hensigten at konfirmanderne hermed ikke blot skal blive bevidste om genbrugsmuligheder (at værne om det skabte, i stedet for bevidstløst at konsumere og overforbruge). De skal også gennem arbejdet med mosaik-sammensætningen få en fornemmelse af, hvorledes der af det gamle materiale kan opstå noget nyt og virkningsfuldt gennem en udefrakommende påvirkning. På samme måde som den identitetsændring, Paulus undergår, kommer udefra og begrundes i et møde, der forandrer.

2. Tilsvarende portrætter kan laves i f.eks. papirriv eller med decoupage-teknik.

(Materialerne hertil er enkle: farvet papir, billedrige blade, karton til opklæbning samt lim og saks).

NB! Vær opmærksom på, at et gedigent resultat af det kreative arbejde altid kræver god forberedelse, herunder materialer af ordentlig kvalitet, at der afsættes tid til fordybelse i opgaven og ikke mindst: at den kreative arbejdsproces bliver taget alvorligt og regnes for en ligeværdig arbejdsform.

Hvis præsten ikke selv ser sig i stand til at håndtere den kreative arbejdsform, må man undersøge om der er lokale ressource-personer at trække på - det kan f.eks. være medlemmer af menighedsrådet, eller en faglærer indenfor det kreativt-musiske område, klasselæreren, m.v. Herved bliver der samtidig mulighed for et kirke-skole-samarbejde.

Indsend gerne et foto (helst digitalt) af jeres Paulus-billede til Lars Hartig, medlem af medieudvalget: fila@hartig.dk

Hvor er Paulus?

P. Brueghel: Conversion of Sct. Paul.

Historien om at blive set

(genfortalt efter hukommelsen)

Tilbage fra oldtiden har det været beduinstammernes lod at rejse rundt i den enorme ørken på stadig jagt efter vand og mad til både mennesker og dyr. Oaser var der ikke mange af og de lå langt fra hinanden. Derfor var der naturligvis indbyrdes rivalisering om dem. Men det hændte også, at flere stammer kunne være sammen i en af de større oaser og dele goderne uden at det kom til rivalisering og kamp.

Når en stamme var på vandring og nærmede sig en oase, hvor der på forhånd var en stamme bosat, så blev spejderen sendt af sted for at lodde stemningen; var det en venligstemt eller fjendtlig stamme? Det var spejderens opgave at finde ud af det og så vende tilbage med besked til den utålmodigt ventende stamme.

Den måde det blev konstateret på var følgende: Når spejderen ankom til oasen, blev han ført ind i høvdingens telt. Der skulle han blive stående lige inden for teltdøren og vente. Overfor ham sad høvdingen med hovedet sænket mod jorden. Det spejderen skulle vente på, var høvdingens reaktion. For blev han siddende på samme måde med ansigtet sænket mod jorden, så betød det, at den ventende stamme ikke var velkommen; men hævede høvdingen sit ansigt og så spejderen ind i øjnene, så var det tegn på, at både han og hans stamme var velkommen og kunne slå lejr i oasen.

Der blev ikke udvekslet et eneste ord.

Øjenkontakten var nok: I er accepteret, I er velkomne i vores fællesskab.

Hvem kan jeg blive ?

Det handler om identitet.

Spørgsmålet om identitet er aktuelt og presserende som næppe tidligere. Hvad er et menneske?

Forskellige opfattelser og menneskesyn brydes mod hinanden.

En indkredsning af de unges livs- og erfaringsverden, og af deres selvforståelse er temaet for Knud Illeris m.fl.: Ungdom, identitet og uddannelse. Roskilde Universitetsforlag, 2002.

En omtale af bogen i dagbladet Information 5.2.2002 giver et fingerpeg om de unges selvopfattelse. Det hedder her:

„Hvem er jeg, hvem vil jeg gerne være? og hvad betyder det for mig? - det jeg nu præsenteres for og må tage stilling til. Det er disse spørgsmål der udgør altings rationale for unge i dag....

Hvis der ikke kan gives acceptable svar, må tommelfingeren nødvendigvis rettes nedad, og det er netop hvad der sker igen og igen, ikke mindst de steder, hvor man ikke har forstået eller ikke vil acceptere at det forholder sig sådan....

Unge i dag er ikke så nemme at flytte rundt på. Lige siden de var små, har alle vi voksne jo opfordret dem til altid at vælge det helt rigtige for lige netop dem selv. Og reklamerne har hele tiden været på pletten

med de helt rigtige tilbud, lige netop de fortryllende ting som kan være den enkeltes genvej til lykken. Vi har helt generelt sat de unge i den helt fantastisk svære situation, at de både kan og skal vælge deres egen lykke, deres egen identitet, deres eget liv. Det er tilsyneladende ikke mere kun en lille privilegeret gruppe der har frit valg på alle hylder. Nu tror Tine med den uddannelsesfremmede baggrund og Shamir, der kæmper med både indre og ydre kulturelle modsætninger, at hvis de ikke har det helt godt, hvor de er, og hvis mulighederne ikke er der alligevel, så er det fordi de har valgt forkert. Det er en meget svær situation både at få at vide, at du har alle muligheder og samtidig føle at du bare løber panden mod en mur. Meget tyder på at den sociale sortering, som tidligere skete gennem bedømmelser og adgangskriterier, nu sætter sig igennem i forhold til hvor god man er til at håndtere det åbne felt og fraværet af bindende rammer og strukturer. Alle de begrænsninger, der tidligere lå i fælles normer og i den sociale baggrund, kønnet, familien og økonomien, er under opløsning - eller rettere: Vi lader som om de er det. Er der noget der kan anfægte de unge i dag, så er det hvis man kommer til at antyde at

de valg som de oplever helt som deres egne, i virkeligheden er påvirket, eller måske endda determineret, af deres baggrund og livsvilkår.

De unge insisterer på retten til at vælge selv, men de påtager sig også byrden og ansvaret. Hvis de vælger forkert, er de indforstået med, at det er deres egen fejl. ...hvis man føler man er på vildspor, er det jo bare med at komme væk. Og der skal ikke ret meget til, før man bliver i tvivl. En uforstående lærer. En skrap værktøjer. Eller nogle klassekammerater, man oplever som forkerte...“.

Det er det efter - eksistentiale, postmoderne og splittede narcissistiske menneske, der her beskrives. Mennesket, der camper rundt i vekslende, udskiftelige miljøer. På jagt efter...?

Unge patchwork-identitet beskriver også sognepræst Hanne Davidsen, Mårslet, nærmere i sit dramapædagogiske kapitel om „Forandringens mulighed“ i: Alle mine kilder..., RPF 2002. Hun knytter videre an til Thomas Ziehes iagttagelser.

Ziehe påpeger nødvendigheden af decentrering. Dvs. at de unge i undervisning og i øvrigt præsenteres for noget, der IKKE er selvfølgeligheder. Et nyt emne, nyt stof, nye myter og fortællinger. Og det er videre nødvendigt, siger Ziehe, at den der forelægger dette nye emne, selv tør træde i karakter og personligt står inde for sin sag.

En anden identitetsopfattelse melder sig her.

Det retorisk humanistiske menneskesyn og ‘hulrumpsykologien’ adskiller sig klart fra den tilvalgsidentitet, Illeris m.fl. beskriver.

Hulrumpsykologien, der anskuer mennesket under et og fremstiller det som et cylinderformet hult rør, fastholder som bekendt, at menneskets identitet ikke er fastlagt på forhånd. Mennesket udvikler sig til at være den, det påvirkes til at være.

Menneskets centrum befinder sig således udenfor det selv. Det er decentralt.

Der er stor forskel på at stille spørgsmålet ‘Hvem er jeg/kan jeg blive - i dag?’ - og så „Hvem er jeg?“

Hvem er jeg - inderst inde? Teologen Peter Værum henviser, med bl.a. den narrative teologi til historien og historierne. „Spørgsmålet om identitet lader sig ikke løse ved, at man blot nævner sit navn og fødested - eller alder, arbejde, fritidsinteresse, eller hvad vi nu plejer at trække frem,“ skriver han. „Nej, man må fortælle sin historie - eller nogle af de mange historier, der giver baggrunden for, at man blev som man blev.“

Og et menneskes historie - det er ikke blot opregningen af formelle fakta i kronologisk rækkefølge. Nej, det er et udvalg og en udformning af de tildragelser, der prægede en, og som fik betydning. Historien om, hvordan mor tog en med ud i naturen. Eller med i Fælledparken 1. maj. Skolehistorierne. Inspektøren, der bankede eleverne med violinbuen. Lussingerne, når man ikke var musestille under Fadervor. Historierne fra soldatertiden. Kæreste-eventyrerne. Familie-festerne. En livshistorie består af mange historier.“. .. Fortællingerne er ikke bare individuelle, men fælles - der er også slægtens, nationens, m.v. historier - historier, der er fællesskabsstiftende og identitetsskabende. Og videre hedder det at „Den gode historie giver os rygrad! Og det er netop den gode histories kendetegn, at den får mytiske træk og tilføjelser, der gør den mere ‘sand’.“ (Peter Værum: „Hvem er jeg ?“ i: Samvirke, august 1988, s. 13 f.).

På vejen til Damaskus mødte Paulus sin nye historie. Mødet med den var så voldsom at han bogstaveligt blev smidt ud af sin gamle fortælling og kastet ind i en ny.

En anden tager styrende over og sætter sig på hans identitet, jf. f.eks. Gal. 1,10 ff. og kap. 2,19: „Jeg er korsfæstet med Kristus. Jeg lever ikke mere selv, men Kristus lever i mig.“.

Parallelhistorier:

Se f.eks.: Pär Lagerkvist: Barabbas, i et tekstuddrag som hos A.Davidsen: Kontrast og parallel. Gyld. 1982, s.209 ff. samt supplerende forslag under lektion IV.

Gud dannede os af ler

Andreas Larsen

Gud dannede os af ler, som kar
et blev stort og et andet lille,
ingen af dem var ganske ens,
men alle blev som han ville.

Og spørger du, hvorfor karret er,
da vil nok svaret i mørke hylles,
men spørg om, hvad det skal bruges til,
da lyder svaret: at fyldes.

For det er vi skabt til hver og en,
det store kar som det mindste lille:
at fyldes helt med det rene væld
fra Himmerigs levende kilde.

Guds ord er hint klare kildespring
til liv for os, hvor vi end skal vandre.
'Han vil, vi fyldes, at livets væld
fra os skal strømme til andre.

Så før mig ad vejen, Fader god,
at det må ske, som jeg ved du ville,
dan mig, fyld mig til overflod,
og gør dit kar til en kilde.

"Gud dannede os af ler som kar" er forfattet af tidligere lektor S. Juel-Møller, Herlufsholm. Melodi: Andreas Larsen, tidl. lektor og organist ved Herlufsholm.

For livets skyld Mødet der forandrer

Der skal i denne lektion arbejdes med sammenhængen mellem lære og liv.

Konfirmanderne skal få en forståelse af:

1. at mødet med den opstandne ved Damaskus førte til en radikal nyorientering i Paulus' liv – og at han måtte tage de praktiske konsekvenser af det. Sætte livet ind på og til for det.
2. at 'mødet der forandrer' ikke er forbeholdt Paulus. Det gælder også for konfirmanderne, – at det er i det personlige møde, tilværelsen forandres og fremtræder i nyt lys. Og som hos Paulus må også hos konfirmanderne 'liv og lære' hænge sammen.
Paulus' historie er altså samtidig unik og eksemplarisk.

I forlængelse af dette mål handler de praktiske opgaveforslag til denne lektion om etik og praksis.

Ved Damaskus kæmpes på liv og død. Saulus, der vil slå ihjel – slås selv til jorden, og ligger som død, indtager ikke føde.

Ifølge hans egen skildring i I Korintherbrev (I Kor.15) og ifølge Acta (ApG. kap. 9) er Saulus lidenskabeligt optaget af forfølgelsen af de kristne. Han vil en 'Endlösung'.

Som skriftklog jøde af farisæisk observans måtte han elske sin næste og hade sin fjende (Matt. 5,43 ff; jf. III Mos.19,18 og 5 Mos. 23,7) – herunder de blasfemiske tilhængere af 'Vejen'. Og han måtte som pligt-opfyldende lovtro jøde gøre sit til at udrydde det onde og urene af folkets midte.

I bekæmpelsen af kristne gik Saulus tilsyneladende foran og var ihærdig indpisker.

Ved Damaskus tilbagelægger Paulus sin måske længste og mest betydningsfulde rejse. I al fald leder rejsen videre til mange andre rejser:

Ruten udgår fra den gamle pagt (Exodus) til den nye pagt (I Kor. 11,23 ff.) – og bevægelsen går fra død og nedtur til genoprejsning/liv. Hvad han ikke kunne høre, måtte han føle!

Rejsen rummer derfor mindst to forskellige erfaringer: Erfaringen af retfærdighed og af det dertil hørende jus talionis-princip, som han får at mærke på egen krop, på den ene side jf. f.eks. II Mosebog 21, 23 ff., Matt. 7,1 ff. og Lukas 6,38: 'Det mål I måler med, skal I selv få tilmålt med'.

Stillet overfor den ligeledes personlige erfaring af det givne, det gratis eller nåde, på den anden side, se f.eks. lignelsen om den gældbundne tjener (Matt. 18,21 ff.; jf. også Joh. 5,24 ff.).

Saulus er dermed sat fri (frelst = fri-halset) - og er nu på fri fod, eller frie fødder = apostlenes heste.

Klar til at drage ud i verden.

Som det senere skete for f.eks. Luther er han bevæget fra at være 'incurvatus in se ipsum', indkroget, til at være udadrettet. Jf. også Matt.16,24 ff. hvor det (kun) at ville frelse sig selv er at miste alt.

Hvor det før, meget groft sagt, handlede om at frelse sig selv, så sættes handlingen nu fri i forhold til dette mål.

Handlingen kan og skal nu bruges til at arbejde for næsten.

Perspektivering:

Hvis tiden tillader det, kan det være oplysende at inddrage parallelhistorier om omvendelser og bevægelsen fra død til liv. Herigennem vil konfirmanderne få en forståelse for at 'omvendelse' ikke er et eksklusivt paulinsk fænomen.

Det er heller ikke et fænomen, pietismen har eneret på. Omvendelse handler om et afgørende møde, der forandrer synet på hvad liv er, og hvad der er væsentligt at kæmpe for med alle sine kræfter.

Som parallelle historier kan nævnes:

- a. Fjodor Dostojevski, der i 1849 blev dømt til døden. D. stod afklædt og nøgen på skafottet afventende sin henrettelse, da et ildbud overbringer den meddelelse, at D. er benådet og skal sendes til Sibirisk fangelejr („Minder fra dødens hus“).
- b. Pär Lagerkvist, beretter i romanen 'Barabbas' om

- røveren, der får amnesti i stedet for Jesus (Markus kap. 15,6. ff.). Han fortæller bl.a. om hvorledes Barabbas påskemorgen sniger sig ud til Jesu grav, hvor han møder en kvinde mærket med hareskår. Senere havner han som slave i kobberminerne på Cypern. Her arbejder han i helvede og er lænket sammen med armenieren Sahak, der er kristen. Uddrag af romanen om Barabbas vil være velegnet at genfortælle konfirmanderne, f.eks. i et uddrag som hos A.Davidsen: Kontrast og Parallel, s. 215 ff. Også Karen Blixen har skrevet om Barabbas-figuren i novellen "Fjerdingsfyrstens vin".
- c. Luthers - omvendelses-historie (se hertil i materialet til "Luther for konfirmander". Reformationsdagen 31.oktober 2001.).

Herefter arbejde med et par nøglebegreber:

1. Næste-begrebet.

Udviklingen af næste-begrebet fra GT til NT; hvem er 'næste'? Inddragelse af f.eks. Lukas kap. 10, 25-37 og tydeliggørelse af at næsten altid – både som handlende og som offer, er et menneske, subjekt.
(Se hertil også Peter Fischer-Møllers prædiken over teksten, på www.roskildestift.dk/paulus)
I Lars Nymarks Heilesens materiale om "Paulus i konfirmationsforberedelsen" kan hentes inspiration til dramapædagogisk arbejde med bl.a. lignelsen om den barmhjertige samaritaner.

2. **Focus på I. Kor 10,23:** "At alt er tilladt men ikke alt gavner". Der kan her samtales om betydningen af verset, eller man kan arbejde konkret med opgaven, se opgaveforslag nedenfor.

I det følgende fokuseres på etik og praksis:

1. På en hidtil uomtalt missionsrejse når Paulus til Roskilde Stift. Formålet er, som på de øvrige rejser, at grundlægge en menighed her.
Som i Korinth viser der sig at være behov for nogle retningslinjer for livet i menigheden.
På den ene side fastholder Paulus, at kristendom betyder frihed. På den anden side er hensynet til den anden afgørende, jf. tanken om 'oikodome': 'opbyggelse', der bl.a. formuleres i I Kor kap. 10,23 og 14,12.
For den enkeltes frihed skal ifl. Paulus netop bruges til medmenneskets opbyggelse og i det kristne fællesskabs tjeneste. Frihed fra - f.eks. en bindende Moselov – bliver derved frihed til – frihed til at se til det andet menneskes tarv og til det kristne fællesskab.

Opgave: Konfirmandernes opgave er nu med afsæt i I Kor 10, 23 at hjælpe med at finde frem til hvilke

konkrete retningslinjer der skal gælde i menigheden?

Konfirmanderne kan forberedes til opgaven på forskellig måde:

- A. Vedr. friheds-begrebet kan det være nyttigt at præsentere dem for en skelnen mellem 'frihed fra'/at være fri for – og 'frihed til'.
- B. Overvej herefter sammen med konfirmanderne hvad fællesskab er.
- i) genfortæl eller referer f.eks. til Erik Sigsgaard – klassikeren "Palle alene i verden". Eller lad en af konfirmanderne, som kender historien i forvejen, genfortælle den for holdet.
- ii) konfirmanderne giver eksempler på konkrete fællesskaber, de selv indgår i eller kender til (tætte/mindre tætte, små og større fællesskaber – hvad er de baseret på?) Overvej med dem, hvad det betyder at være del af et fællesskab, - og at være udenfor? (evt. par-arbejde eller gruppesamtaler om punktet).
- iii) er fællesskaber (altid) gode eller det modsatte – og hvad er det modsatte, - dårligt selskab, at være sig selv nok, isolation/ensomhed eller...?
- C. Eller stil konfirmanderne følgende spørgsmål: Betyder frihed, at alt er tilladt, og at der ingen begrænsninger er? Spørgsmålet kan f.eks. illustreres med en genfortælling af Anders Bodelsens novelle "Alt er tilladt" (fra: Drivhuset, Thanning & Appel, 1965). Novellen handler om to drenge oplevelser under en tur til København i efterårsferien. Eksisterer der en grænse for, hvad der er tilladt, og hvad der ikke er - og hvem afgør – hvornår - hvor en evt. grænse går?

- D. Præsenter endelig konfirmanderne for Paulus' pointe i I Kor. 10,23, at "Alt er tilladt, men ikke alt er gavnligt" samt princippet om ligeværdighed, jf. legemsbilledet i bl.a. I Kor 12 og Rom 12 (jf. også vintræs-billedet (Joh.15)).
Konfirmanderne finder herefter konkrete eksempler på situationer, hvor de har oplevet at hensynet til en anden kom i første række.

Således forberedte skal konfirmanderne give deres bud på retningslinjer i og for fællesskabet i menigheden i Roskilde Stift. De forskellige forslag kan evt. drøftes i mindre grupper, før de noteres på tavlen og behandles i fællesskab (pro et contra). Lykkes det at nå frem til nogle retningslinjer??

Opgave: Et menneske/en gruppe mennesker har behov for konkret økonomisk bistand. Paulus opfordrer menigheden af konfirmander i Roskilde Stift til at hjælpe. Og de beslutter at yde en indsats.

Hvordan vil konfirmanderne konkret tilvejebringe midlerne?

Ideer: *Loppemarked* med salg af gammelt legetøj - som markering af at konfirmanderne nu er på vej ud af barndommen og bevæger sig ind i en alder, hvor krav om ansvarlighed, m.v. er afgørende. Ideen er i øvrigt inspireret af en gammelromersk skik, hvor unge piger og drenge ofrede, dvs. af-lagde, deres legetøj i et særligt tempel, forud for deres 'ungdomsindvielse'.

Eller:

Åbn Paulus' Café: 'Jorden Rundt'.

Et fællesspisningsarrangement for konfirmanderne og familier, evt. i forbindelse med familiegudstjeneste - måske som katekismus-gudstjeneste? Konfirmanderne har til opgave at sørge for det praktiske i f.m. arrangementet, - hvad enten fællesspisningen arrangeres på sammenskuds-basis, hvor hver enkelt medbringer en ret, der er færdigtilberedt hjemmefra, eller man arrangerer sig med fælles indkøb, tilberedning, afrydning, osv. De fremmødte, konfirmandernes familier m.fl., betaler et beløb for maden. Overskuddet fra arrangementet går til konfirmandernes bistanprojekt. Fællesmåltid og nadver kan her knyttes sammen

og relateres til relevante NT-tekster (I Kor 11; Lukas 14; m.v.), herunder også ophævelsen af spisereglerne (I Kor 8 og 10; ApG kap.10).

Ideer til arbejde med måltidsfællesskab og nadver samt katekismus-gudstjeneste ses også i: Lars Nymark Heilesens materiale „Paulus i konfirmationsforberedelsen“ d: „Måltidsproblemer i Korinth – måltidsfællesskabet, nadveren“.

Eller: Andre metoder er 'Giv et dagsværk'-metoden, eller *kagebod*. Lad konfirmanderne udvikle og omsætte deres egne kreative ideer i praksis. Når et beløb er indsamlet, skal konfirmanderne i fællesskab finde frem til, hvem de vil støtte. Hvem har størst behov for hjælpen?

Salmeforslag:

DDS 719:

Ingemann: "Til vor lille gerning ud"

Tillæg til DDS 825:

Hans Anker Jørgensen:

„Du satte dig selv i de nederstes sted“.

Arne Haugen Sørensen: *Nadverens indstiftelse. Hindborg Kirke 1997*

Lektion IV

Opsamling perspektivering - evaluering

Afsluttende resterer en bearbejdelse af indtrykkene fra fællesarrangementet, **"Mødet der forandrere"** i Roskilde d. 31.10.2002, hvor konfirmanderne forhåbentlig har fået en god oplevelse. Desuden skal forløbet opsamles og evalueres, ligesom det naturligvis er oplagt at trække perspektiverende tråde til det videre forløb med konfirmanderne.

Opsamling og perspektivering:

Her skal peges på nogle enkelte indfaldsvinkler til det videre arbejde.

1. Trådene i forløbet kan samles sammen med Madonnas musikvideo: "Like a Prayer" (varighed: 5 min. 32 sek.).
"Like a Prayer" indgår i Christian Brogaards materiale: "Musikvideo – nutidens lignelser?". En grundig undervisningsvejledning til video'en gives i bogdelen af materialet. Også sognepræst Jes Nysten, Vindinge, behandler videoen i sit kapitel om film i "Alle mine kilder...", Underviserens mappe kap.5, s.13. Og i konfirmandens mappe, s. 10 i samme materiale, er der igangsættende spørgsmål til en filmanalyse.
Jes Nysten integrerer Madonnas musik-video i temaet: 'Gudstjeneste', og det er oplagt at tage fat på gudstjenesten i forlængelse af såvel musik-video'en som Paulus-forløbet.
2. En anden mulighed er at arbejde videre ud fra de tidligere års konfirmand-materialer:
Paulus redegørelse for død og opstandelse i bl.a. I Kor 15 kan kobles til Allehelgens-temaet.
Hæftet fra **"Halloween 2000"** lægger op til at arbejde med død og opstandelse i afsnittene: "Døden, at miste og savne, opstandelseshåbet" v/ Anne Margrethe Raabjerg Hvas samt "Lys og mørke – opstandelse: Lys i mørket" v/Gunder Gundersen.

Ligeledes kan overvejelser over forholdet mellem Allehelgensdag og Alle Sjæles dag (se i samme materiale) og spørgsmålet om, hvorfor vi ikke har helgener i den evangelisk – lutherske kirke, indgå i en samtale om opfattelsen af Paulus, i h.h.v. katolsk og protestantisk sammenhæng.

Genbrug her f.eks. Caravaggios og Bruegels billeder (nærværende materiales Lektion II).

Genbruges kan også materialet **"Luther for konfirmander"** fra sidste års Reformationsdag i Roskilde. Luthers historie, hans biografi (indledning + materialet til session I) kan inddrages i Luthers systematiske optagethed af Paulus. Det samme gælder den frelses-historiske fortælling, herunder 'Legenden om korsets træ og livets træ', som kommentar til bl.a. Rom 5.12 ff. samt den tredje sessions materialer om den reformatoriske gudstjeneste. (Jf. også ovenfor, pkt.1).

3. Inspiration til et videre arbejde med konfirmanderne om "Synd og nåde" findes i "Kirken underviser 2002/1", som er et temanummer om emnet med mange konkrete ideer. Et enkelt oplevelsesorienteret bidrag herfra kan printes ud fra www.kirken-underviser.dk .
Se desuden Lars Nymark Heilesens Paulus-materiale. Undervisningsforløb a. 3. (erfaringskabende forløb omkring skyld-tilgivelse).
4. Videre kan man inddrage en række bibelske paralleller - 'omvendelseshistorier' samt åbenbaringsfortællinger.
Her skal blot nogle enkelte nævnes: Abraham (Gen 17,1 ff.); Moses (Exodus 3,1 ff.); Esajas (kap. 6); Zacharias (Lukas kap.1) og Maria (Lukas kap.1, v.16 ff.); Forklarelsen på bjerget (Markus kap. 9,1 ff. med parr.); Emmaus (Lukas kap. 4); Stefanus (ApG kap. 7); Johannes (Åb. kap. 1).
Til flere af disse er der parallelberetninger i Koranen, hvilket kan være oplagt at påpege i skole-sammenhæng.
5. Og endelig er det oplagt at arbejde videre med noget af det materiale, man ikke har nået, men som man forhåbentlig gennem arrangementet i Roskilde har fået lyst til at tage fat på.

Evaluering.

I en opsamlende samtale i konfirmandstuen er det

væsentligt, at konfirmanderne får lov til at udtrykke deres oplevelse af både emnet, undervisningsforløbet og arrangementet i Roskilde. Ligesom de naturligvis skal have mulighed for at reflektere over, hvad de som gruppe og enkeltvis/personligt kan bruge Paulus-forløbet til.

Dette leder frem til evalueringen af forløbet. Arbejdsgruppen bag projektet beder i år om, at evalueringen foregår på flere måder: Vi beder om en fælles opsamlende evaluering, og om den enkelte konfirmands vurdering af **"Mødet der forandrer"** (Se evalueringsark til kopiering bagerst i hæftet).

Som optakt til evalueringen kan man – efter tilfældighedens princip - inddele konfirmanderne i grupper à 5-7. De enkelte grupper placerer sig på stole i mindre cirkler rundt om i lokalet. Grupperne skal nu internt tale om deres oplevelse af forløbet, således at alle konfirmander får lejlighed til at fremsætte deres personlige mening. F.eks. hvad var godt/dårligt; hvad fungerede/fungerede ikke; var det en sjov/mærkelig/anderledes/drønkedelig oplevelse at være i Roskilde – og hvorfor? bemærkninger til emnet, osv. osv. I denne første fase arbejder grupperne enkeltvis og samtidigt. Hertil afsættes i alt 10-15 minutter.

Når de enkelte grupper har summet færdigt, er det tid at delagtiggøre de andre grupper i, hvad man har talt om, og forholde sig til sine kammeraters udsagn, (fase 2).

Det sker efter et 'vandfaldsprincip' – idet alle bliver siddende i deres gruppecirkler. Præsten/underviseren

må her være den tilbagetrukne ordstyrer, der giver bolden op og spiller den videre, fra gruppe til gruppe, afmåler tid, m.v.. Men NB! præsten kommenterer i øvrigt ikke det, der bliver sagt. Focus er på konfirmandernes egen oplevelse.

Medlemmerne af en af grupperne (gruppe 1) fortæller nu, igen på skift – og i tilfældig og selvvalgt rækkefølge, hvad de synes om emne, forløb og arrangement. Gruppens medlemmer behøver ikke at være enige. Det er bedst, at alle siger noget i denne runde, men det er ikke nødvendigt. Det viser sig, at det for mange er lettere at sige noget i plenum, hvis man er anbragt i og orienterer sig i forhold til et mindre 'rum', som f.eks. en gruppecirkel.

Herefter tager næste gruppe, gruppe 2, tråden op, og igen skiftes deltagerne i gruppe 2 til at sige noget. I tilfældig rækkefølge. Hver enkelt kan vælge enten at gentage, hvad der tidligere er talt om i gruppen (i fase 1), eller man kan vælge at forholde sig til og kommentere, den første gruppes udsagn, som man lige har hørt. Herefter tager gruppe tre over, osv. indtil alle har haft mulighed for at fremsætte deres synspunkt og blive hørt af de andre.

Hermed skulle præsten have fået et redskab til sin evaluering af forløbet, og den enkelte konfirmand har fået reflekteret over forløbet.

Man kan vælge at lade konfirmanderne udfylde evalueringsarket straks herefter, eller måske bedre: at give dem det med som hjemmeopgave.

Litteratur & materialer

NB! De med * afmærkede titler indgår i Roskilde Stifts religionspædagogiske materialesamling. Samlingen er tilgængelig på Amtscentret for Undervisning i Roskilde, (ACU), Ny Østergade 12, 4000 Roskilde, tlf. 46 33 74 00.

Litteratur:

Andersen, Anders Klostergaard:
”**Hvor fører den nyere Paulus-forståelse hen ?**”
Prf.Blad 2000/45 samt ”**Når saltet mister sin kraft**”,
Prf.Blad 2001/4.

*Brogaard, Christian:
Musik-video – nutidens lignelser ?
Bog og video. Unitas, Kbh. 1999 (ISBN 87-751746-50)
(På videoen findes bl.a. Madonna: ”Like a Prayer” og i bogen undevisningsvejledning til samme).

Busk Sørensen, Bodil:
Religion 5.
Munksgaards bøger til kristendomskundskab.
Alinea A/S København 1996 (ISBN 87 23 93558 8)(i alt 64 pp.)(især ss.28-40).

Busk Sørensen, Bodil:
Religion 5 – Metodisk vejledning.
Munksgaards bøger til kristendomskundskab.
Alinea A/S, Kbh. 1996. (ISBN 87 23 93559 6)(ialt 295 pp.)(især ss.176-192)

*Davidsen, Andreas:
”**Den forsømte Paulus**”, i: Kirkens Undervisning 1997, nr. 3, s.12-18.

Davidsen, Andreas:
Grundbog til studiebog om Paulus.
Unitas (1999), hertil hører 7 kommenterede studie-bøger om Paulus’ breve.

*Davidsen, Hanne:
”**Forandringens mulighed**”,
kap. 13 i: Alle mine kilder..., Religionspædagogisk Forlag 2002 (ISBN 87 7495 109 2).

***Det nye testamente** illustreret med værker fra kunstens historie. DDB 1992 (i alt 703 pp.)(ISBN 87 7523 317 7).

Engberg-Petersen, Troels:
”**Paulus – apokalyptiker og ’stoiker’.**”
i: Prf. Blad 2001/3.

Gads danske Bibelleksikon. Red. Eduard Nielsen og Bent Noack, Gad, Kbh. 1965 og senere udgaver, s.v. ”Paulus”.

* **Kirken Underviser 2002/1:**
Tema: Synd og nåde.
c/o Unitas Forlag (Tlf. 36 16 64 81).

* **Kirkens Undervisning 1997/3.** Tema: **Peter og de andre apostle.**
Andreas Davidsen:
”**Den forsømte Paulus**”, s.12-18.

*Kristensen, Jane og Riber Christensen, Jørgen:
Billedtid 1.
Dansklærerforeningen 1998. (ISBN 87 7704 510 6)(i alt 96 pp.).

* Kristensen, Jane og Riber Christensen, Jørgen:
Billedtid 2.
Dansklærerforeningen 2000 (5. oplag).
(ISBN 87 7704 322 7) (i alt 96 pp.).

KU-Praxis. 1991, ss.9-15: Spiele zu KU-Themen.
Bassow, Karen & Mihan-Bassow, Michael:
”**Abendmahl in Korinth – ein Streit unter Christen**”.

Lagerkvist, Pär:
Barabbas,
Bonniers 1950. Gyld. 1950, (1969, 4. opl.) (ialt 156 pp.).
Et i denne sammenhæng velegnet uddrag heraf findes i: Andreas Davidsen: **Kontrast og parallel. Arbejdsbog til læsning af Gammel og Ny Testamente,** Gyld. 1982, ss.209-215.
(ISBN 87 00 51333 4) i alt 259 pp.

*Larsen, Steen:

Den ultimative formel – for effektive læreprocesser.

Steen Larsens eget forlag 1998.

(ISBN 87 984339 9 7) (i alt 132 pp.).

Bogen fås v/henvendelse til Steen Larsen. Rygaards Allé 25 B, 2900 Hellerup. Fax 39 62 33 21. E-mail: larsens@post4.tele.dk.

Se også <http://home4.iner.tele.dk/larsens/abase.html>

*Lodberg Hvas, Søren og Ågård, Erik:

K-materialet. Herunder Konfirmandens bog.

Materialecentralen 1993 (ISBN 87 87911 95 7).

Nymark Heilesen, Lars:

„Paulus i konfirmationsforberedelsen ...”

Materiale til kursus i samarbejde mellem Pastoralseminariet og Århus Stiftscentral 11.06.2002.

Righoldigt og meget idérigt materiale til arbejdet med Paulus i konfirmationsforberedelsen.

Materialet findes på www.aarhus-stiftscentral.dk .

*Nysten, Jes:

”Film og medier”,

kap. 5 i: Alle mine kilder...

Religionspædagogisk Forlag, Kbh. 2001.

(ISBN 87 7495 109 2).

*Schrøder-Hansen, Ingrid:

Bibelens historier. Det gamle Testamente

(ISBN 87 00 35 068 0) og

Bibelens historier. Det nye Testamente.

(ISBN 87 00 39 194 8). Gyldendal 1999.

*Tange, Nina:

”Kvalitet og evaluering”.

Kap. 2 i: Alle mine kilder... (RPF 2001).

*Tange, Nina:

”Kvalitet i kristendomsundervisningen”, s.113-124

i: Religionspædagogiske pejlinger. Religionspædagogisk Forlag 1999 (i alt 124 pp.).

ISBN 87 74950 9657.

The Golden Legend I-III,

ed. by Fr. S. Ellis. London 1892.

Tronier, Henrik:

”Paulus – apokalyptiker eller ’stoiker’ ?”

i: Prf.Blad. 2001/3.

Töniger-Harms, Anette:

Spielesammlung zur Bibel. 12 Spiele kreuz und quer durch die Bibel. Auer Verlag. Donauswörth 2002.

(ISBN 3 403 03591 3).

Indgår i studiesamlingen på Folkekirkens Pædagogiske Institut, Løgumkloster.

* Villadsen, Ole:

Billedanalyse. Kap. 7 i: Alle mine kilder.... RPF

2001.

Værum, Peter:

”Hvem er jeg?”

i: Samvirke, august 1988, s. 13 ff.

Billeder i materialet:

Brueghel, P:

Conversion of Sct. Paul.

(Kunsthistorische Museum, Wien).

Caravaggio:

Conversione de san Paulo (1600-1601),

originalen findes i Santa Maria del Popolo, Cappella Cerasi, Roma. (Billedet findes bl.a. i: * Skolebibelen, RPF, s. 209 (ISBN 87 74950 92 4).

*Jensen, Edvard:

Bibelske Billeder, Tegnet af Edvard Jensen. Udg. af Det danske Missionselskab, s.d. ISBN 87 7431 124 7. Billedet findes i Ungdomsbyens Kirke, Statens Pædagogiske Forsøgscenter, Islevgaards Allé 5, 2610 Rødovre.

Med tilladelse fra kunstneren, billedhugger Edvard Jensen.

Paulus henrettelse.

Motiv fra alter i Sakskøbing Kirke, nu Stiftsmuseet i Maribo.

(foto: Hanne Toftager, med tilladelse fra Maribo Stiftsmuseum).

Paulus syn på vejen til Damaskus,

træsnit efter: Catalogus Sanctorum, Venezia 1506.

Portræt af Paulus,

fra Familien Aurelius familiegravmæle i Rom.

(Fra: Crucible of Christianity).

Rembrandt:

Apostlen Paulus i fængsel (1627).

(Staatsgalerie Stuttgart) (findes bl.a. i: * Det Nye Testamente illustreret med værker fra kunstens historie, DDB, 1992, s.374). (ISBN 87 7523 317 7).

Skovgaard, Joakim:

Bibelske Billeder.

P. Haase og Søns Forlag, København, uden år, s.107.

Ill. af Acta 9,4: “Saul! Saul! Hvi forfølger du mig?...”
Med tilladelse fra Joakim Skovgaard Museet, Viborg.

Sørensen, Arne Haugen:
Nadverens indstiftelse. Altertavle, Hindborg Kirke
1997. Copydan, billedkunst.

***Yderligere billedfremstillinger samt
nyttige supplerende henvisninger kan
f.eks. findes i:***

De Vos, M.: Fra Emblemata Sacra, 1654:
Kobberstik - Paulus flygter fra Damaskus
Efter: Bibelen i kulturhistorisk lys, red. Sv.Holm-Niel-
sen, m.fl. bd. 8 s. 183, Politiken 1970.

Fransk håndskriftsillustration, 16. årh:
”**Kristus som apoteker**”. Magasinet Helse 1984/4,
oprindeligt efter: ”History of Pharmacy”.

Lexikon Der Christlichen Ikonographie,
herausgegeben von W. Braunfels. Bind 8: Ikono-
graphie der Heiligen Meletius bis zweiundvierzig
Martyrer. Register. Herder, Rom – Freiburg – Basel –
Wien, 1976. p.128 ff. NB!! På side 133 fig. 3 ses
„Luther und Paulus unter dem Gekreuzigten“
(Ölgemälde, 1817, i. Rosswalden, evangelische
Kirche).

Micheangelo, i Cappella Sixtina,
Paulus-portræt.
Bibelen i Kulturhistorisk lys. Red. Sv.Holm-Nielsen
m.fl. Politikens Forlag 1970, bd. 8, s. 192).

Réau, Louis:

Iconographie de L'art Chrétien. Tome III.
Iconographie des Saints III. P-Z; Repertoires. Presses
Universitaires de France. Paris 1959, p. 1038 ff. (med
to billeder gengivet her: L'a Conversion de Saint Paul
samt Saint Paul a Damas).

Se også under: www.roskilde.stift.dk/paulus

***Andre materialer – herunder elektro-
niske materialer :***

*Bredsdorff, Anne:
To Paulus-forløb (spil) i: H. Toftager og A-B. Zoëga:
Alle mine kilder... , RPF 2001.
(ISBN 87 7495 109 2).
”**Paulus’ virksomhed**” (**Paulus 1**)
”**Paulus og mission**” (**Paulus 2**)

Digitalt Paulus-spil: ”... i hælene på Paulus...” Fin-
des på www.aalborg.stift.dk/spil/paulus/index.html

Kalkmalerier af Paulus, findes på:
www.kalkmalerier.dk, i billeddatabasens alfabetiske
indeks, søgeord: Paulus.

”Gud dannede os af ler som kar”. Salme af tidligere
lektor Juel-Møller, Herlufsholm.
Musik af tidl. organist ved Herlufsholm Kirke, An-
dreas Larsen. Noder gengivet med tilladelse fra Lek-
tor Clara Elisabeth Bryld, Frederiksberg.

For enkelte illustrationers vedkommende har det ikke været muligt at finde den retmæssige copyrightindehaver. Såfremt vi på denne måde har
krænket ophavsretten, er det sket utilsigtet. Retmæssige krav i denne forbindelse vil blive honoreret, som havde vi indhentet tilladelse i forvejen.

Evaluering af forløbet

„Mødet der forandrer“ 31. oktober 2002

Konfirmand i Roskilde Stift

Arbejdsgruppen bag projektet og materialet vil bede jer om at evaluere forløbet og indsende skemaet til:
Roskilde Stiftsøvrighed, att.: mediekonsulent Mette Kaae, Palæet, Stændertorvet 3 A, 4000 Roskilde,
Vi vil gerne have jeres indlæg **senest: 20/11 2002.**

Med venlig hilsen - og på forhånd tak!

Mette Kaae - Peter Fischer-Møller - Jes Nysten - Hanne Toftager

1. Vurdering af forløbet:

Hvad synes du/I
om det valgte tema?

Var der sammenhæng
mellem materialet og forløbet
af „Mødet der forandrer“?

Hvad fik I ud af det?
A: konfirmanderne
B: underviseren

Hvordan kan materialesiden
udvikles og styrkes, så
materialet bliver bedre næste gang?

Hvordan var motivationen
inden I gik i gang?
A: hos konfirmanderne
B: hos underviseren

Supplerende kommentarer?

Hvordan var engagementet
undervejs?
A: hos konfirmanderne
B: hos underviseren

3. Bemærkninger til fællesdagen om „Mødet der forandrer“ i Roskilde

Fakkeloaltoget

2. Undervisningsmaterialet

Hvilke muligheder lå i
materialet?

Begivenheden i Palægården

Hvilke dele af materialet
brugte du?

Gudstjenesten i Domkirken

Hvad savnede du i materialet?

Praktiske forhold

Din vurdering af
1. lektion?

4. Helhedsvurdering af forløbet

Din vurdering af
2. lektion?

5. Supplerende bemærkninger og gode ideer til, hvad der kan gøres bedre!

Din vurdering af
3. lektion?

Indsendt af:

Din vurdering af
4. lektion?

Navn:

Sogn:

Provsti:

Kære konfirmand i Roskilde stift

Du har nu deltaget i forløbet "**Mødet der forandrer**".
Arrangørerne vil gerne vide, hvad du synes om emnet og projektet som sådan,
derfor beder vi dig om at udfylde denne side.

Sæt kryds:

	udmærket	godt	nogenlunde	mindre godt	dårligt
Emnet					
Forløbet i konfirmandstuen og din egen kirke					
Egen indsats					
Samarbejdet med kammerater					
Tryghed på holdet					
Gudstjenesten i Roskilde					
Fakkeltøget					
Showet i palægården					
Alt i alt					

ROS: Skriv lidt om hvad du synes har været godt. Både i forberedelsen hjemme, og i Roskilde:

RIS: - og hvad kunne være bedre ?

Kan **DU** bruge historien om Paulus til noget ? Skriv lidt om det:

Andet: **Skal forløbet gentages?** Ideer, osv.:

Udfyldt af:

Dato: navn : konfirmand i sogn

Tak for hjælpen!

*Paulus' henrettelse.
Maribo Stiftsmuseum*